

kresťanských Cirkví, v perspektíve globalizačných tendencií, by mala spočívať aj v prebudení ohrozených demokratických a občianskych postojov. Môže sa to stať skutočnosťou napr. aj cestou ďalšej výchovy k čnostiam, o ktoré sa opiera demokratická myseľ.

Vo vzťahu k integristickým tendenciám, kresťanské Cirkvi – vďaka svojmu univerzálnemu poslaniu – poukazujú na nevyhnutnosť otvorenia sa pre iné spoločenstvá a etnické skupiny. Základné práva a povinnosti, hlásané prostredníctvom Cirkví, majú univerzálny charakter. Postoje, ktoré hlásajú a ktoré nachádzajú svoj vonkajší výraz v predpisoch, sa neohraničujú a ani nemôžu ohraničovať len do rámca konkrétnych sociálnych skupín. Cirkvi sa stavajú na odpor všetkým zneužitiam, vyplývajúcim z pomýleného etnického povedomia, odmietajú všetky formy nepriateľského nasmerovania voči iným a učia tolerancii rôznorodosti. Taktiež poskytujú podporu všetkým druhom umocňovania sociálnych väzieb. V perspektíve integristických tendencií, kresťanské Cirkvi majú odkrývať a nájsť svoje nové úlohy vo vytváraní priestoru pre kresťanskú morálku a demokraciu.

Cirkvi všetkých vyznaní, celé kresťanské spoločenstvo, môže teda dať jednotiacej sa Európe garanciu stabilného rozvoja a pokojového spolužitia nielen medzi národmi, ale aj medzi všetkými sociálnymi skupinami.

doctor honoris causa

prof. dr hab. Tadeusz Zasepa

SPONZORI

Banka

Member of Dexia Kommunalkredit Bank

07. máj 2008
Prešov

Príhovor z príležitosti udelenia čestného doktorátu na PU v Prešove

prof. dr. hab. Tadeuszowi Zasepovi
(7. mája 2008)

***Vaše Excelencie, Eminencie, Magnificencie, Spectabiles,
Honorabiles, Cives academici carissimi, vzácní hostia, dámy
a páni!***

Je pre mňa veľkým potešením, že môžem na tomto slávnostnom zasadnutí privítať pána profesora *Tadeusza Zasepu* - významného pastoraálneho teológa, experta na masmédiá a masmediálnu komunikáciu a predovšetkým skvelého človeka a humanistu z Katolíckej univerzity Jána Pavla II. v Lubline v Poľsku.

Vedecká rada Prešovskej univerzity udeľuje titul „**Doctor honoris causa**“ významným domácim aj zahraničným osobnostiam, ktoré sa jedinečným spôsobom zaslúžili o rozvoj vedy, kultúry a umenia alebo o rozvoj demokracie a humanity, a výsledky ich činnosti majú špecifický význam a ohlas či už na domácej pôde ako aj v zahraničí.

Po preštudovaní celého spisu pána profesora Zasepu som dospel k presvedčeniu, že v jeho osobe sa snúbia kvality odborníka s kvalitami hlboko ľudskými. Zrkadlom aktivít jeho pracovného aj osobnostného života je celý rad členstiev v rôznych grémiách, vedeckých kolégiách a množstvo medzinárodných ocenení, medzi ktorými nechýba ani ocenenie Man of the year, či nominácia na Nobelovu cenu. Potvrdením akademickej akceptácie prof. Zasepu v slovenskom prostredí sa stala jeho nedávna voľba za kandidáta na rektora Katolíckej univerzity v Ružomberku.

Ctené akademické zhromaždenie,

dovoľte mi v dobe tak dynamickej, často až uponáhľanej, konzumnej a pretechnizovanej, zastaviť sa na okamih a vyzdvihnúť a uctíť si človeka hlboko inšpirujúceho a hlboko humánneho, ktorým profesor Tadeusz Zasepa bezpochyby je. Jeho aktivity nás o tom v nemalej miere presvedčujú. Za mimoriadne podnetnú pre nás všetkých považujem najmä jeho reflexiu súčasnej epochy informačnej spoločnosti a nových spôsobov komunikovania a interpretovania nás obklopujúcej reality. Prof. Zasepa vo svojich úvahách upozorňuje na neduhy, s ktorými dnes zápasíme. Kritizuje predovšetkým propagáciu nízkej kultúry v médiách, čo brzdí rozvoj človeka a vedie ku kríze civilizácie. Všíma si, že postmoderná kultúra nevyužíva médiá na šírenie pravdy a učenie o láske, ale podporuje mýty o existencii šťastia dosiahnutého na ceste egoizmu.

vanie a neodňateľnosť základných hodnôt¹⁰. Pre zachovanie dôstojnosti človeka a z nej vyplývajúcich základných práv, pluralistické spoločenstvo je odkázané na nejaký všeobecne zaväzujúci základný obraz človeka. Vo svetle svetonázorového pluralizmu však nijakým spôsobom nemožno nájsť takú rozhodujúcu inštanciu, ktorá by dokázala záväzným spôsobom poukázať na základné hodnoty a práva. Odovzdanie tejto problematiky do „privátnych rúk“ nerieši problém, podobne ako ani ohraničenie sa na „*etické minimum*“¹¹. Trvácnosť a neodňateľnosť základných hodnôt a práv môže zabezpečiť jedine taká inštitúcia, ktorá je zakorenená v tom, čo je transcendentné. Opisované hodnoty totižto presahujú hranice vnútrosvetovej ľudskej činnosti. Tu možno hľadať miesto pre kresťanské Cirkvi. Ich význam a funkcia v sociálnom živote by spočívali v tom, že budú vovádzať do ekonomického, sociálneho a politického poriadku zorný uhol pohľadu transcencie a umožnia tak sformulovanie základných práv a povinností človeka. Vychádzajúc z týchto predpokladov, Cirkvi majú splniť dôležitú úlohu v perspektíve narastajúcich ohrození globalizácie a integrizmov.

Viera a kresťanské Cirkvi – okrem vytvorenia priestoru, v ktorom je možné formulovať základné etické práva – sú miestom vytvárania spoločenstiev a zmyslov, ktoré v procese globalizácie podliehajú oslabeniu alebo priam zániku.

Súčasná jednota sa Európa potrebuje vedúce ideí, ktoré pochádzajú zo spoločných presvedčení, postojov a tradície. Kresťanské Cirkvi nielenže ich môžu ponúknuť, ale vytvárajú aj potrebnú motiváciu k ich zachovávaniu. Ako si všíma Karl Lehman, základné práva, také ako spravodlivosť, sloboda, pokoj, rovnosť, solidarita a dôstojnosť človeka, bez ich zakorenenia v obsahu viery, ostávajú visieť nejako v povetrí a sú poddajné ideologickým zneužitiam¹². Kresťanské Cirkvi pozbavujú masiek všetky pokusy ideologickej absolutizácie svetských obsahov vedomia. Podujímajú sa taktiež na kritiku narastajúcich konzumných postojov, stavajú sa proti ich premene na ideológiu konzumizmu. Nanovo odhaľujú zaclonený svet vyšších hodnôt. Stavajú človeka na prvé miesto, pred všetky technológie a ekonomické procesy. Starajú sa o celého človeka, ako aj o jeho osobnú identitu, odmietajú všetky pokusy zredukovania človeka jedine do roly konzumenta alebo producenta konzumných dohier¹³.

Kresťanské Cirkvi stoja na strážii sociálne poškodených, taktiež vo vzťahu k ekonomicky ukrivdeným a zanedbaným regiónom. Nová úloha

¹⁰ Tamže.

¹¹ Tamže.

¹² K. Lehman, op. cit., s. 38.

¹³ A. Durning, How Much Is Enough: The Consumer Society and the Future of Earth, New York 2002, s. 21 – 22.

vými krajinami Európy. V dôsledku uvoľnenia privátneho sektora spod vplyvov sveta politiky, modely sociálnych zabezpečení a ochrany najslabších obyvateľov taktiež podliehajú znehodnoteniu a rozkladu. Otrasmom podlieha taktiež rovnováha medzi ekonomikou a verejnou sférou. Členské kraje Európskej Únie nariekajú na záťaže, ktoré plynú z vynútených sporení. Ohraničeniu podliehajú predovšetkým systémy sociálnej starostlivosti, čo následne vedie k marginalizácii celých sociálnych skupín a xenofóbii.

V dôsledku spomenutých príčin sa čoraz častejšie dvíhajú nespokojné hlasy, že projekt „Európa“ nemôže byť len ekonomickou víziou – na úkor ohraničenia verejnej a politickej sféry, a rovnako ani tvorom, ktorý má zabezpečovať jedine vonkajšiu stabilitu a konvergenciu. Spor o *euro*, ktorý sa odohráva v členských krajinách Európskej Únie, vytvára dojem, že Európa je zredukovaná len do peňazí, čo spôsobuje krivdu filozofickým a štátno – právnym základom „európskeho domu“. V perspektíve ohrozenia masovou nezamestnanosťou vzbudila pozornosť potreba doplnenia unijných dohôd o kapitulu, ktorá by riešila sociálne záležitosti. Medzičasom vznikol nový termín: „spoločná Európa“⁸. Manifest tohto titulu predložili právnici a trhoví experti. Spomínaný manifest v náрте podáva minimum podmienok, ktoré je potrebné splniť, aby bolo možné vytvoriť sociálnu konštitúciu pre Európsku Úniu. Ide o uznanie spoločného obyvateľského práva pre dosiahnutie účinnej ochrany pred diskrimináciou a marginalizáciou. Bolo podčiarknuté, že zanedbanie sociálneho sektora sa negatívne odráža aj na ekonomickom rozvoji⁹. Je otázka, či v perspektíve problémov a ohrození, ktoré prináša globalizácia a integrizmus – doplnenie ekonomickej sféry o sociálny rozmer je dostatočným riešením? Či na tomto má spočívať polozenie nového základu pod stabilnú Európu? Či to nie je priúzke pochopenie európskeho fundamentu?

Stabilita a konvergencia musia bezpochyby ostať cieľom Európskej Únie. Ruka v ruke s nimi by mala ísť aj politika sociálnej integrácie. Avšak odvolávanie sa výlučne na tieto dva aspekty sa ukazuje byť nedostatočným. Jestvujúca kríza totižto siaha ešte ďalej. Dotýka sa života skupín vo všeobecnosti, ako aj spôsobov jestvovania jednotlivých osôb v týchto skupinách; je taktiež spojená s otázkou zmyslu života.

Karhl Lehman si všíma, že usporiadaný život v spoločenstve môže byť na dlhšiu dobu zabezpečený jedine vtedy, ak obyvatelia dokážu udržať istú morálnu úroveň a zároveň sa zhodujú, pokiaľ ide o jestvo-

Jazykoví manipulátori deformujú význam slov a tým aj presvedčenia, hodnoty, zväzky a postoje človeka. Prof. Zasepa formuluje závažné závery o tom, že táto kultúra sťažuje stretávanie sa človeka s Bohom, svojimi blížnymi a napokon aj so sebou samým. Náš dnešný host však nezostáva len pri diagnóze, ale ponúka i terapiu pre vyliečenie našej chorej kultúry. Je ním preevanjelizácia, pod ktorou rozumie rekonštrukciu schopností kritického myslenia u súčasného človeka a stimuláciu k jeho zamysleniu sa nad sebou v hlbšej perspektíve ako je len vlastná telesnosť, pudovosť a emocionálnosť. Preevanjelizácia je tiež návratom k skutočnému významu slov a javov a k medzilidskej komunikácii ako k nástroju pravdy a lásky a nie manipulácie a demoralizácie.

Vážené slávnostné zhromaždenie,

v tejto chvíli je skutočne potrebné vysloviť uznanie profesorovi Zasepovi za jeho angažovanosť a plodnú prácu v prospech našej spoločnosti, slovenskej akademickej komunity, v prospech našej alma mater a osobitne jej Gréckokatolíckej teologickej fakulty. Svojim prístupom, otvorenosťou, zapálením sa pre dobro oslovuje mnohých našich študentov a pedagógov. Patrí mu za to naša úcta a vďaka.

Vážený pán profesor Tadeusz Zasepa,

pre našu univerzitu je ctou, že Vám dnes môžeme odovzdať diplom, potvrdzujúci rozhodnutie najvyššieho vedeckého grémia tohto akademickeho pracoviska – Vedeckej rady Prešovskej univerzity, menovať Vás čestným doktorom, *doktorom honoris causa* Prešovskej univerzity v Prešove.

*prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
rektor*

⁸ Por. B. Bercusoon, U. Münchenberger, A. Supior, Europe ist mehr als der Euro, „Die Zeit“ 1997, nr 23, s. 8.

⁹ K. Lehmen, Glauben bezeugen, Gesellschaft gestalten. Refleksionen und Positionen, Freitung – Basel – Wien 1993, s. 15 – 39.

LAUDATIO
*pri príležitosti udelenia čestného titulu
doctor honoris causa (Dr.h.c.)
prof. Tadeuszovi Zasepovi
(7. mája 2008)*

prof. Tadeusz Zasepa, PhD.
vysokoškolský učiteľ, pedagóg, katolícky
kňaz a publicista

Vaša Magnificencia pán rektor, dovoľujem si Vám predložiť návrh, aby na dnešnom slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove, bol pánovi profesorovi Tadeuszovi Zasepovi z Katolíckej univerzity v Lubline, udelený čestný titul *doctor honoris causa* z vedného odboru Katolícka teológia.

Váž. pán prof. Tadeus Zasepa,

Vaše Exelencie o. biskupi, v prvom rade o. arcibiskup a veľký kancelár GTF PU, vážené magnificencie, spektability, honorability, členovia vedeckých rád univerzity a fakulty, vážené dámy, vážení páni, vážené slávnostné zhromaždenie!

Je mi ctou predstaviť Vám na dnešnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove rozšírené o Vedeckú radu Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove medzinárodne uznávanú osobnosť v oblasti teológie, publicistiky a katolíckych médií, pána **profesora Tadeusza Zasepu**, ktorému Prešovská univerzita v Prešove udeľuje čestnú vedeckú hodnosť *doctor honoris causa*.

Je málo ľudí, o ktorých by môžeme povedať, že poznať ich, znamená obohatiť svoj život. Takouto osobnosťou je profesor Tadeusz Zasepa. Zaujímavý, vzdelaný, duchovne hlbavý poľský kňaz, blízky spolupracovník Božieho služobníka Jána Pavla II. Pravidelne prichádza na Slovensko, aby cez médiá, ktoré sú v súčasnosti najdravejším bojiskom o dušu človeka, vzdelával študentov, podelil sa o poznatky, skúsenosti, ale aj o svedectvo viery. Má mimoriadnu zásluhu na výchove mediálnych pracovníkov na Slovensku, ktorým pripomína dôležitosť rešpektovania dôstojnosti človeka, právo na slobodu slova, na presné, pravdivé a neskreslené informácie.

Profesor Zasepa študentom hovorí: „Drahí moji, myslite na to, aby ste využili každú sekundu života na zemi, lebo vo večnosti zaväži len jedno – tvoj život a jeho obsah. A len vtedy, keď budeš žiť pre po-

Na súčasnom trhu pozorujeme rozvoj produkcie konzumných do-
bier, spojených s telekomunikačnou technikou, s informáciou a zába-
vou. Hovorí sa o tzv. „Infotainment telesektore“ (*infotainment telesec-
tor*)⁷.

Informácia a reklama sú vytvárané tak, aby v človeku vyvolávali konzumný postoj. Ohrozenia tejto naoko nevinnej činnosti spočívajú vo vytváraní novej ideológie konzumizmu. Vzniká nový výtvor masovej kultúry. Je charakteristický nedostatkom citlivosti pre vyššie hodnoty a vyvoláva postoje egoizmu. Ľudia sa uzatvárajú v kruhu svojich vlastných potrieb a ich realizácii. Na svet sa pozerajú cez ich prizmu.

V duchu konzumizmu vznikajúca kultúra sa stáva veľmi plytkou monokultúrou. Jej symbolom je obraz a televízia. Abstraktnosť jazyka je zastupovaná doslovnosťou a konkrétnosťou obrazu. To všetko sa realizuje na úkor ľudskej predstavivosti, ktorá v tejto situácii umiera. Dôsledkom týchto skutočností pomaly zaniká sféra verejného dobra, pre ktorú je rozhodujúcou hodnotou slovo. Verejné dobro, podobne ako aj náboženská väzba – si vyžaduje rozumné dorozumievanie sa – komunikáciu. Aké ohrozenia prichádzajú z druhej načrtnutej tendencie: integrizmu? Sú nimi: podkopanie základov demokracie, vznik možnosti zotročenia iných ľudí, obmedzovanie myšlienkových horizontov. S logikou etnického samourčenia ide ruka v ruke pestovaná nenávisť voči iným. Spoločenstvo veľmi rýchlo podlieha polarizácii, rozdeleniu na „svojich“ a „nepriateľov“. V tejto situácii sa stráca povedomie správne pochopeného partnerstva. V konsekvencii integrizmu neprináša so sebou žiadny rozkvet, ale úpadok, ktorý plodí nedostatok tolerance, násilie a sly.

Funkcia kresťanských Cirkví

Integračný model Dohody z Maastricht sa vo svojich prvotných zá-
merocho opieral o ekonomické spoločenstvo. Myslelo sa, že nie je po-
trebné starať sa o nejaký model sociálnej podpory pre obyvateľov Eu-
rópskej Únie, lebo on sa vykryštalizuje automaticky, ak sa odstránia
trhové obmedzenia a prekážky. Tento efekt bol nazvaný slovným spoje-
ním *spill – over*. Otvorený trh sa časom postará o ekonomický nárast, ten
sa následne stane príčinou nárastu zamestnanosti, ako aj vyrovnania
životného štandardu v rámci Európskej Únie. Namiesto toho však pozo-
rujeme nárast nezamestnanosti, ktorá sa bytostne dotýka čoraz väčšieho
počtu krajín, dlhodobo sa drží na nebezpečne vysokej úrovni. Rozdiely
medzi príjmami bohatých ľudí a nezamestnaných, ktorí využívajú pro-
striedky na živobytie zo zdrojov sociálnej pomoci, nielenže sa nevyrov-
návajú, ale ešte naberajú na sile a ostrosti. Podobne – napriek očakáva-
niam – nenastáva situácia vyrovnávania životnej úrovne medzi jednotli-

⁷ B. R. Borber, op. cit., s. 76.

blahobytu. Zároveň sa dáva do protikladu uzavretosti a izolácii, eliminuje potenciálne žriedla konfliktu s národným charakterom.

Na pozadí procesu globalizácie sa na celom svete, a rovnako v Európe, stretávajú s integristickými tendenciami. „Integrizmus“ je mnohovýznamový pojem. Má tak veľa významov, že si ním nemožno posluhovať bez hlbokého nepokoja⁴.

Pod integristickými tendenciami rozumiem pokus o uzavretie sa v kruhu malých národnostných či etnických skupín, ktorý sa spája s negatívnym nasmerovaním voči iným skupinám či spoločenstvám.

Ludia sú bezpochyby závislí od spoločenstva a veľmi ho potrebujú. Túžia po zväzkoch, ktoré im dodávajú oporu a pocit bezpečia. Tendencia vytvárať malé sociálne skupiny (sociálne mikroštruktúry) je preto človeku prirodzená a vlastná. Mení sa však na hrôzostrašný úkaz, ak jej robia spoločnosť pokusy podceňovania iných skupín, ich vyobcovanie alebo priam agresia vo vzťahu k nim.

Integristické tendencie zvyčajne majú svoje žriedla v rôznorodých historických skutočnostiach alebo vyplývajú zo skúseností a presvedčenia o nespravodlivom zaobchádzaní skrze iné národy a národnosti. Jednou z najviac známych integristických síl je nacionalizmus, ktorý je najčastejšie nasmerovaný proti niekomu. Nacionalizmus môže dokonca v rámci jedného štátu rozbiť všetku mnohokultúrnosť v prospech jednotokultúrnosti.

Ohrozenia globalizácie a integrizmu

Urýchlené naháňanie slobodného trhu neráta so sociálnymi sekvenciami. Jediná logika, ktorá riadi slobodným trhom, je logika úspechu, teda zisku. Ten, kto nedokáže tak znásobovať zisky, aby mohol dobre predať svoje akcie na trhu cenných papierov, stojí pred vidinou bankrotu, alebo v najlepšom prípade bude pohltý a včlenený do väčšieho ekonomického celku.

Iné nebezpečenstvo, ktoré sa spája so vznikom nadnárodných trhov, spočíva v tom, že práva – diktované veľkými ekonomickými koncernami – spôsobujú neustále oslabovanie všetkých medziludských väzieb. Oslabeniu podliehajú taktiež tradičné náboženské väzby⁵. V súvislosti s tým prichádza na rad erózia etnického i národného povedomia. Rastie úkaz nedostatku orientácie a stratenia sa vo svete. Človek je zredukovaný na spôsob kolieska, fungujúceho vo veľkom mechanizme ekonomickej mašiny. Pritom čoraz viac trpí osamelosťou⁶.

koj, dobro a lásku, Ježiš ta prijme do večného domu, ktorý máš pripravený od stvorenia sveta...“ Vzdelanie v oblasti spoločenských komunikačných prostriedkov má podľa neho pomôcť rozvoju schopnosti človeka, aby sa slobodne, pravdivo, na profesionálnej úrovni vyjadril a nebál sa zložitej spoločenskej situácie, ale vedel ju komentovať a zhodnotiť. Študijné programy na vysokých školách majú podľa profesora Zasepu zahŕňať rast celého človeka, aby si zároveň uvedomil, že jednou z podstatných sfér života je religiozita, ktorá vplýva aj na rozvoj ďalších zložiek jeho osobnosti. Úprimne veriaci človek tvorí čosi iné než neveriaci. Je dôležité, aby pracovníci médií vnímali človeka vždy v jeho celistvosti: jeho intelektuálny, morálny, estetický a religiózny rozmer. Základom pravej náboženskosti je osobný vzťah človeka k Bohu a k blížnym. A za nijakých okolností nemožno siahnuť na život iného, a už vôbec nie bezbranného človeka. *Profesor Zasepa má ešte jednu peknú ľudskú vlastnosť – zmysel pre humor. Je človekom nádeje a múdrosti. Aristokracie ducha. Zodpovedným a veľkodušným v zmyšľaní i konaní. Človek zdravého patriotizmu. To všetko učí aj našich študentov...*

Ako sa to všetko začalo?

V roku 1995 na prosbu Svätého Otca o pomoc Slovensku v oblasti akademického vzdelávania prišla k nám na pozvanie Konferencie biskupov Slovenska skupina profesorov z Katolíckej univerzity v Lubline. Jej cieľom bolo odborne pripraviť kňazov i laikov na povolanie v oblasti spoločenských komunikačných prostriedkov a pomôcť im prehĺbiť poznatky z teológie, vrátane sociálnej náuky, kresťanskej morálky, cirkevného práva, spirituality atď. Medzi vysokoškolskými pedagógmi bol aj profesor Tadeusz Zasepa, ktorý začal externe prednášať na Teologickom inštitúte biskupa Jána Vojaššáka v Spišskom Podhradí - Spišskej Kapitule. Absolventom vysokoškolského štúdia umožnil štúdium pastoraľnej teológie so zameraním na spoločenskú komunikáciu.

Zo života, aktivít, úspechov a ocenení

Profesor Tadeusz Zasepa sa narodil 23. apríla 1946 v Radiechowiciach v Poľsku, v rodine s bohatým spoločensko-kultúrnym zázemím, hlbokým vzťahom k Bohu a Cirkvi, výnimočným zmyslom pre vzdelanosť, umenie, slobodu ľudského ducha a s pozitívnym vzťahom k človeku. Na svoje detstvo si spomína takto: „*Bolo veľmi pekne. Vyrastal som v Czestochowej, neďaleko kláštora Matky Božej. Boli sme tradičnou rodinou. Mal som troch súrodencov. Rodičia veľmi chceli, aby sme chodili do školy a zvlášť sa učili jazyky.*“ Gymnaziálne štúdiá absolvoval na gymnáziu Generála Świerczewskiego v Czestochowej v rokoch 1962 – 1965. Za ďalšími štúdiami sa mladý Tadeusz pobral do Krakova, kde strávil šesť rokov v seminári. „*Za kňaza som študoval v Krakove neďaleko Wawelu,*

⁴ J. Tischner, W krainie schorowanej wyobraźni, Kraków 1998, s. 175.

⁵ Por. L. Kotakowski, Nasza Wesoła Apokalipsa. Kazanie na koniec wieku, „Gazeta Wyborcza” 1997, nr 250, s. 8-11.

⁶ P. L. Berger, Das Unbehagen in der Modernität, Frankfurt 2005, s. 114.

kde som chodieval každý deň. Dá sa povedať, že tradícia Krakowa a Poľska je v mojom srdci“, spomína. Na túto veľmi dôležitú etapu vo svojom živote má tie najkrajšie spomienky. Aké boli dôvody, ktoré ho viedli ku kňazstvu? Profesor Zasepa hovorí takto: „*Mojou prvou motiváciou bola túžba slúžiť ľuďom. Dnes je táto finálna motivácia taká, že som síce sám, ale som sám, aby iní neboli sami.*“ Vybral si kňazstvo, ako sám tvrdí: „*Nikdy to neolutoval. Ani jednu sekundu v živote, nepomyslel na to, že som urobil zle. Ďakujem Bobu za tú milosť. A tiež je krásne, že môžem spojiť kňazstvo s vedou.*“ Nasledujúce tri roky pôsobil ako kaplán vo farnosti Svätého Ducha vo Wieruszówe a zároveň sa venoval pastoračii nepočujúcich.

Biskup v ňom videl veľký potenciál, preto ho poslal študovať na Katolícku univerzitu v Lubline. V nasledujúcich rokoch sa venoval univerzitnému vzdelávaniu na Katolíckej univerzite v Lubline, kde v roku 1977 získal magisterské vzdelanie a v roku 1983 doktorát z pastorálnej teológie a mediálneho vzdelávania. Na docenta v tomto odbore sa habilitoval v roku 1987 a na tejto vzdelávacej inštitúcii bol menovaný najprv za mimoriadneho profesora v roku 1995 a v roku 2001 za riadneho profesora.

Dôležitou etapou v jeho živote bol pobyt v USA. Naň spomína takto: „*Tam som sa pomocou jedného riaditeľa rozhlasu rozhodol, že budem študovať médiá. Pre mňa to bolo úplne cudzie, no on ma nejako prehovoril. Potom som zistil, že to bolo dobré riešenie.*“ Dá sa teda povedať, že k štúdiu masmédií sa dostal profesor Zasepa náhodne. Sám dokonca priznáva, že k nim nemal žiaden špeciálny vzťah: „*Nemôžem povedať, že by som k nim mal osobitý vzťah. Vela som čítal, no v tom čase boli médiá skôr tajomstvo. Poznal som rádio, ale nikdy som tam nebol. Dnes sa už veľmi zaujímam o médiá a treba povedať, že práve cirkev ma naučila ich chápať. Cirkev ponúka priestor na mediálne vzdelávanie. Ona hovorí aj o potrebe formovania ľudí k médiám, aby im rozumeli. Etika reklamy a etika internetu sú veľké dokumenty, ktoré hovoria o najnovších médiách. Bez Cirkvi by svet nerozumel médiám, chápal by ich len ako technický prostriedok. Cirkev ich však chápe mravne. Ako službu človeku a pravde.*“

Počas štúdia absolvoval viaceré zahraničné pobyty a to v rokoch 1977-81 na Katolíckej univerzite vo Washingtone v USA, v roku 1981 na univerzite v Ženeve vo Švajčiarsku a v rokoch 1981-1983 na Katolíckej univerzite del Sacro Coure v Miláne v Taliansku.

Aké boli ďalšie míľniky v jeho živote?

Po návrate zo študijných pobytov v zahraničí jeho účinkovanie bolo úzko zviazané s Lublinom. Najprv pôsobil ako vedúci referátu zahraničných stykov, následne už ako docent v Inštitúte výskumu

Médiá a kresťanské Cirkvi v Európe vo vzťahu ku globalizácii a integrizmu

prof. dr hab. Tadeusz Zasepa

Žijeme vo svete paradoxov. Každý deň ich nachádzame na prvých stranách novín, dozvedáme sa o nich z rádiových a televíznych správ, vyhľadávame ich v Internete. Obzvlášť dve sily, pôsobiace v rôznych smeroch, sa nám vynárajú pred očami. Prvou je rozvoj slobodného trhu, ktorý naberá črty globálneho charakteru. Druhou je množenie sa zápalných ohnísk bratovražedných a domácich vojen, ktoré sú vyprovokované a sprevádzané čoraz častejším objavovaním sa integristických tendencií. Procesy globalizácie a integristické tendencie nielen na seba pôsobia, ale sa vzájomne napomáhajú a povzbudzujú¹. V akej miere sú tieto dva úkazy prítomné alebo sa rodia v Európe? Aké ohrozenia v sebe ukrývajú a ako sa im možno postaviť na odpor? Akú rolu v tomto všetom majú splniť Cirkvi kresťanskej Európy?

Toto sú otázky, ktorými sa chcem v začínajúcej sa prednáške zaoberať.

Globalizácia a integrizmus v Európe

Európska Únia sa riadi logikou „rovnováhy záujmov“ medzi jednotlivými krajinami Európy². Na politickej, ekonomickej i kultúrnej úrovni možno pozorovať tak úzke spojenie záujmov, že v skutočnosti sa navzájom prelínajú. Tento model má nahradiť niekdajší, opierajúci sa na politike zastrasovania, ktorý si kládol za cieľ zachovanie rovnováhy v konflikte Východ – Západ. V dnešných časoch jednotlivé štáty nechcú na seba pozeráť ako na súperov, ale ako na partnerov. Ako príklad nám tu môžu poslúžiť nemecko – francúzske vzťahy. Poriadok partikulárnych národných záujmov zastupuje spoločenstvo záujmov. S týmto procesom ide ruka v ruke oslabenie pozície národného štátu v Európe.

Pojmy národného záujmu alebo národnej nezávislosti strácajú význam nielen v diskusiách politológov, ale predovšetkým vo svete ekonomiky. Snenie o ekonomickej sebestačnosti patrí do minulých vekov. Dokonca ani ekonomicky najviac rozvinuté štáty sveta nie sú sebestačné. Ich ekonomika je závislá od importu surovín a exportu vlastných produktov. Ekonomika a obchod prekračujú hranice národov. Neustále vznikajú expanzívne nadnárodné trhy³.

Takto zorganizovaný svet prináša mnoho výhod ekonomického charakteru, propaguje výnosnosť, produktivnosť, elasticnosť a je zárukou

¹ B. R. Barber, Džihad kontra Mcšwiat, prekl. H. Jankowska, Warszawa 1997.

² H. King, Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft, München – Zürich 1997, s. 91.

³ Por. tamže, s. 218.

vzdelaná a kultivovaná osobnosť s láskou k umeniu, hudbe, s humanistickým presvedčením a veľkým osobným svedectvom viery. To je pri jeho obdivuhodnej profesionálnej zdatnosti výrazná fundamentálna črta jeho osobnosti.

Vážené akademické zhromaždenie, som presvedčený, že udelenie titulu *doctor honoris causa* profesorovi Zasępovi je nielen ocenením jeho prínosu, ale aj sviatkom pre celú akademickú obec Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá týmto aktom zviditeľňuje svoje úsilie zaujať dôstojné postavenie v európskom vzdelávacom priestore.

V Prešove 07. 05. 2008

prof. ThDr. Peter Šturák, Ph.D.
dekan GTF PU v Prešove

poľskej emigrácie a od roku 1991 podnes vedie Katedru súčasných foriem šírenia viery. Rozsah jeho aktivít je nestále bohatý. V roku 1993 založil a bol tiež jeho prvým riaditeľom Katolíckeho rádia *Lublin*. Taktiež je zakladateľom Lublinskej edície týždenníka *Nedela* a jej prvým redaktorom. Stal pri zrode aj nadácie *Sacrum Paidea* podporujúcej hendikepovaných umelcov. V roku 1998 založil *Lubelsku szkołę Biznesu*, neskôr *Lubelska Szkoła Wysza im. Króla Władysława Jagielly* a stal sa jej prvým rektorom. Cieľom jej zamerania je odovzdávať budúcim riadiacim a manažerským pracovníkom popri profesionálnych vedomostiach aj základy sociálnej náuky Cirkvi.

Veľmi dôležitým a jeho ďalšie životné cesty a smerovania ovplyvňujúcim momentom bolo už to spomenuté rozhodnutie kladne reagovať na prosbu Svätého Otca Jána Pavla II. v roku 1995. Stal sa členom skupiny profesorov z Katolíckej univerzity v Lubline s cieľom pomôcť v odbornej príprave kňazov a laikov na Slovensku. A takto od roku 1995 nasledujúce tri roky prednášal na Univerzite Komenského, Teologickom inštitúte Spišskej Kapituly v Spišskom Podhradí. Následne v rokoch 1998-2000 viedol postgraduálne štúdium žurnalistiky na Trnavskej univerzite na Filozofickej fakulte a Katedre humanistiky. Od roku 2001 podnes pôsobí intenzívne ako pedagóg na Katolíckej univerzite v Ružomberku, Filozofickej fakulte na Katedre žurnalistiky.

V roku 2003 začal spolupracovať aj s našou Gréckokatolíckou teologickou fakultou a už od prvej chvíle svojimi prednáškami, svojou neúnavnou aktivitou výrazne prispel k zvyšovaniu vzdelanosti našej mladej generácie. Jeho stretnutia s učiteľmi, či študentmi, jeho usmernenia, praktické návody i prezentovanie celoživotných skúseností pomáhali i naďalej pomáha získať sebadôveru i vedomosti budúcim mladým odborníkom v oblasti teológie a masmediálnej komunikácie. Nemôžeme opomenúť, že pán profesor, spolu so svojimi poľskými kolegami, nám pomohli v počiatkoch existencie obnovennej fakulty v najkritičnejšom období nezištným poskytnutím svojich garančných mobílností.

Posolstvo kňaza a vedomosti v mediálnej oblasti zúročuje profesor Tadeusz Zasępa dodnes. Ako masmediálny odborník dnes prednáša na univerzitách po celom svete aj o úlohe a vplyve Cirkvi v mediálnom svete. „Pôsobím v Amerike, Anglicku, Nemecku, tu na Slovensku, v Poľsku, ale tiež z času na čas idem do lotyšskej Rígy a už niekoľkokrát som bol aj na Ukrajine“. Keďže bol od malička svojimi rodičmi vedený k štúdiu jazykov, nemá problém s komunikáciou. Počas rokov cestovania a vzdelávania si svoje jazykové vedomosti ešte rozšíril. Dnes hovorí štrnástimi svetovými jazykmi, ako napr. anglicky, nemecky, španielsky, taliansky, latinsky, lotyšsky, ukrajinsky, alebo holandsky a pod. „Pre mňa je cudzí jazyk možnosť komunikácie. Je to možnosť kontaktovať ľudí“, hovorí profesor Zasępa. Výnimkou nie je ani výborná znalosť

slovenského jazyka a jeho kladný vzťah k Slovensku je potvrdený aj štátnym občianstvom.

Prítomnosť i budúcnosť slovenských médií hodnotí profesor kladne. Upozorňuje však, že ani slovenské médiá sa nevyhli globálnemu vplyvu, ktorý sa prejavil predovšetkým vo finančnej oblasti. Hovorí: „*Médiá chcú mať všetko lacné, jednoduché a dobre predajné. Ukazujú človeka z najhoršej stránky, nielen z vonkajšej, ale i z vnútornej. Myslím si však, že pomaly aj oni zistia, že so to musí zmeniť. To je len globalizačný vplyv, kde niet snahy o človeka*“, hovorí profesor. Ďalej vyzdvihuje: *Teším sa, že tu máte rádio Lumen. To nie je konkurencia pre verejné rozhlasové stanice. To je služba človeku. Je tam veľa zaujímavých relácií a prednášok z medzinárodných konferencií, ktoré povzbudzujú intelekt človeka. Ďalšia stránka je tá mravná, alebo morálna. Formovanie zodpovednosti u mládeže. A samozrejme je tam prítomné náboženstvo, ktoré má ekumenický rozmer*“.

Prof. Zasepa posledný krát prednášal na pôde Prešovskej univerzity v Prešove na Gréckokatolíckej teologickej fakulte na podnet Katedry aplikovanej edukológie dňa 3. marca 2008 na tému: *Psychologické zmeny v spoločnosti vplyvom médií*. Ako zdôraznil počas svojej prednášky: „*Šťastie nie je zvonku, šťastie je v človeku a to je potrebné si uvedomiť!*“ Najväčšiu odozvu a reakcie v následných otázkach z publika mala časť prednášky týkajúca sa tajomstva: „*Médiá likvidujú pocit tajomstva. Tajomstvo v televízii nefunguje. Tam môžeme všetko ukázať. Doslova všetko. To má za následok klesajúci záujem o náboženstvo, pretože náboženstvo je o „tajomstve“*. Každý človek ale potrebuje tajomstvo. Človek je tajomstvo. Boj je tajomstvo. Ako by sme nemali žiť tajomstvo?“. Tak ako vždy nás fascinovala prirodzená presvedčivosť rečníka...

Prirodzene široký záber práce vedeckej, či odbornej alebo riadiacej ocenili mnohé najvyššie inštitúcie. V túto slávnostnú chvíľu si dovoľm spomenúť iba skutočne tie najdôležitejšie. V roku 1997 dostal ocenenie Muž roka - *Man of the Year* The International Biographical Centre of Cambridge v Anglicku ako uznanie za službu vzdelávaniu a kultúre. V roku 2001 to bolo ocenenie *Man of the Year* The American Biographical Institute v USA za vynikajúci spoločenský a profesionálny úspech. V tom istom roku nasledovala *Nominácia na Nobelovu cenu 2001* The United Cultural Convention of the United States of America. Na Slovensku v roku 2002 získal ocenenie *Medaila za zásluhy o Trnavskú univerzitu* v Trnave. V roku 2004 to bola *Medzinárodná cena Slovenskej akadémie vied* za príspevok k rozvoju spoločenských a humanitných vied, kultúry a umenia na Slovensku. A dnes čestný doktorát *doctor honoris causa* Prešovskej univerzity v Prešove.

Ako známa osobnosť je profesor Zasepa členom viacerých učených spoločností. Je aktívnym členom Vedeckej Rady Filozofickej fakulty KU v Ružomberku, ako aj Vedeckej rady Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove. Ďalej je čestným členom Vedeckej rady Filozofickej fakulty TU v Trnave, členom Odborovej komisie Teória a dejiny žurnalistiky na FF KU. V Poľsku je členom Akreditačnej komisie „Forum“-Stowarzyszenie Edukacji Menedżerskiej vo Warszawie, členom Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. v Lubline, členom vedeckého kolégia časopisu registrovaného v profesijnej databáze CEEOL Otázky žurnalistiky, ako aj členom viacerých redakčných rád vedeckých časopisov.

Obdivuhodná je aj vedecká činnosť profesora Zasepu orientovaná na mediálnu oblasť. Tejto problematike sa venoval vo svojich monografiách: *Média v čase globalizácie*, *Moc a nemoc médií*, ktoré boli vydané v Bratislave, či *Media, człowiek, społeczeństwo*, vydané v Czestochowej. Nemenej významné sú diela: *Internet – fenomen społeczeństwa informacyjnego*, *Internet i nowe technologie – ku społeczeństwu przysłości*, vydané v Czestochowej v roku 2001 a 2003, či v neposlednej rade *Internet a globalizacja. Antropologiczne aspekty*. Ružomberok, 2006. To je len zloмок z jeho publikácie a zo stoviek štúdií uverejnených v najvýznamnejších svetových vedeckých časopisoch.

Zaiste nedá sa v tomto obmedzenom časovom priestore vymenovať všetky ocenenia, členstvá vo významných organizáciách a diela tejto významnej a charizmom obdarenej osobnosti. Možno by táto prezentácia mohla mať formu výpovedí mnohých jeho poslucháčov, doktorandov a študentov, ktorých tento múdry a štedrý učiteľ viedol na ceste za profesionálnou i ľudskou dôstojnosťou. V jeho monografiách, odborných publikáciách, učebniciach, časopiseckých a konferenčných príspevkoch je ukryté množstvo invenčných a praktických vedomostí a skúseností pre nás, čo svedčí o obdivuhodnom diapazóne jeho odborných vedomostí a skúseností..

Záverom môjho laudatia treba ešte raz povedať a zdôrazniť, že profesor Zasepa svojou neúnavnou aktivitou a entuziazmom prispel k zvyšovaniu vzdelanosti mladej generácie. Ako som už spomenul, jeho praktické návody i prezentovanie celoživotných skúseností vo výraznej miere pomáhali pri rozvoji našej teologickej fakulty.

Človek má vždy šťastie alebo ináč nazvané milosť, keď sa v živote môže pohybovať v blízkosti ľudí, ktorí ho svojím duchom dokážu inšpirovať, ktorí mu svojimi výkonmi a postojmi ukazujú jeho vlastné lepšie možnosti a ku ktorým môže zároveň prechovávať aj istú spriaznenosť, akúsi intelektuálnu i emocionálnu dôveru. K takýmto vzácnym ľudským typom patrí aj profesor Tadeusz Zasepa. Renomovaný autor, gestor a editor mnohých prác v oblasti masmediálnej komunikácie, všestranne